

SINIF REHBERLİĞİ ÖĞRENME YAŞANTILARININ DÜZENLENMESİ

Serap Nazlı *

ÖZET

Bu makalenin amacı, sınıf rehberliği etkinlikleri programının dördüncü ögesi olan eğitim-öğretim durumları ögesi ile ilgili bir öneri sunmaktır. Makalede yapılandırmacı yaklaşıma göre sınıf rehberliği etkinliklerinin öğretim etkinliklerinin nasıl düzenleneceği üzerinde durulmuştur. Ayrıca örnek bir etkinlik sunulmuştur.

ANAHTAR KELİMELELER: Sınıf rehberliği, öğrenme yaşantısı, yapılandırmacılık

ABSTRACT:

This article aims to present a proposal on education-training cases element which is the fourth element of the classroom guidance activities program. The article deals with the educational organization of classroom guidance activities according to the structuralism view. Also a sample activity is presented.

KEY WORDS: Classroom guidance, learning experiences, structuralism

Gelişimsel rehberlik anasınıfından lise son sınıfa kadar tüm öğrencilerin gelişimlerini desteklemeye ve onlara yaşamlarında daha sağlıklı, üretken olmalarına yardımcı olacak bilgi, beceri ve yeterlikler kazandırmaya odaklanan bir modeldir. Myrick (1997)'e göre gelişimsel yaklaşım, öğrencilerin okulda ve yaşamda başarılı olmaları için gereken belli beceri ve yaşantıların kazandırılması girişimidir.

Gelişimsel rehberlik programı, okuldaki tüm öğrencilere ulaşmayı ve onlara çeşitli yeterlikler kazandırmayı hedeflemektedir. Bu hedefe ulaşmasında en önemli araçlarından birisi sınıf içi etkinliklerdir. Bu nedenle gelişimsel rehberlik ve psikolojik danışma programının merkezi müdahalelerinden birisi sınıf içi etkinliklerdir.

Myrick (1997)'e göre okullardaki psikolojik danışman-öğrenci oranının yüksek olması, bireysel ve küçük gruplarla öğrencilere ulaşmaya yeterli olamamaktadır. Bu nedenle daha geniş gruplar halinde toplanmaya ihtiyaç duyulmaktadır. American School Counseling Association (ASCA)'ya göre sınıf rehberliği okuldaki bir çok öğrenciye ulaşmada en önemli fırsatlardan birisidir. Sınıf rehberliği öğrencilerin akademik, kariyer ve kişisel-sosyal gelişimlerini güçlendirmek için tasarlanmış rehberlik aktivitelerinin planlı, gelişimsel programıdır. Psikolojik danışmanlar ve öğretmenler işbirliği içinde, okuldaki tüm öğrencilere bu müdahaleyi sağlarlar (www.schoolcounselor.org).

Bu müdahale ile okuldaki tüm öğrencilerin genel gelişim ihtiyaçları karşılanmaya ve onlara çeşitli beceriler kazandırılmaya çalışılır. Yapılan araştırmalara göre sınıf rehberliği etkinlikleri ile öğrencilere kendini tanıma ve kabul etme, etkili öğrenme ve ders çalışma, kişiler arası iletişim becerileri, kariyer planlama gibi bir çok beceri kazandırılmaktadır (Geller ve Anderson, 1986; Lee, 1993; Myrick ve Dixon, 1985; Myrick, Merrill ve Swanson, 1986; Ruben, 1989; Teglassi ve Rothman, 2001; Verduyn, Lord ve Forrest 1990).

Borders ve Drury (1992), kapsamlı gelişimsel rehberlik ve psikolojik danışma programının, sınıf rehberliği müdahalesi sayesinde okuldaki akademik sürecin içine daha fazla girdiğini belirtmektedir. Sınıf rehberliği müdahalesi, gelişimsel rehberlik ve psikolojik danışma programının en çok görülebilir müdahalesi olarak kabul edilmektedir.

Sınıf içi etkinlikler, sınıflarda yürütülen bir rehberlik çalışmasıdır. Tıpkı öğretim programlarının içinde yer alan dersler gibi, sınıf rehberliği etkinlikleri planlı ve programlı yürütülür. Öğretim programlarının içinde yer alan ders programlarının beş ana ögesi vardır. Bunlar: Hedef ve hedef davranışlar, içerik, eğitim-öğretim durumları, sınav durumlarıdır. Bir dersin öğretim programı hazırlanırken önce o dersin hedef ve hedef davranışlarını, sonra bu hedeflere ulaşabilmek için içeriğini,

*Yrd. Doç. Dr. Serap NAZLI - BAÜ Necatibey Eğitim Fak.
e-mail: serapnazli@yahoo.com

daha sonra öğrencilerin istenilen davranışı kazanmalarını sağlayan eğitim durumlarını ve son olarak programın hedefine ulaşma düzeyini belirleyen sınav durumlarını belirlemek gerekir. Bu öğelerden herhangi birinin eksikliği programın eksik kalmasına yol açacaktır.

Sınıf rehberliği etkinlikleri programında da bu beş ana öğe vardır. Sınıf rehberliği programı hazırlanırken öncelikle öğrencilere kazandırmak istediğimiz yeterlikler, diğer bir ifade ile programımızın hedefleri belirlenir. Belirlenen bu hedefler ile hedef davranışlar sınıf düzeylerine ve hedef yazma ilkelerine uygun olarak yazılı hale getirilir. Belirlenmiş olan hedeflere ve davranışlara ulaşabilmek için sınıf rehberliği etkinliklerinde ne öğretileceği, hangi içeriğin ve ünitelerin programda yer alacağına karar verilir. Daha sonra sınıf yaşantılarının nasıl düzenleneceği, yani içeriğin sınıfta nasıl işleneceğine karar verilir. Son olarak hangi ölçme ve değerlendirme işlemleri ile sınıf rehberliği programının hedefine ulaşıp ulaşmadığının kontrol edileceğine karar verilir.

Sınıf rehberliği etkinlikleri programının dördüncü ve en önemli öğelerinden birisi “eğitim-öğretim durumları” öğesidir. Sınıf rehberliği etkinlikleri programının hedefine ulaşabilmesi için öğrenme yaşantılarının etkili bir şekilde düzenlenmesinin önemi çok büyüktür.

Öğretim programlarında bir dersin eğitim-öğretim durumları ne kadar önemli ise, sınıf rehberliği için de bu önem geçerlidir. Bir dersin eğitim durumu öğesi “öğrenmenin” ne olduğu ve nasıl oluştuğuna ilişkin çeşitli yaklaşımlara göre değişmektedir. Çeşitli derslerin eğitim durumları öğesinin değişik yaklaşımlara (tam öğrenme, çoklu zeka, işbirliğine dayalı öğrenme, beyin temelli öğrenme, yapılandırmacılık) göre nasıl tasarlanabileceği konusunda bir hayli çalışma yapılmıştır. Ancak, yapılan literatür taramasında sınıf rehberliği etkinliklerinin bu öğesinin üzerinde pek fazla durulmadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle, çeşitli öğretim modellerine göre sınıf rehberliği etkinliklerinin daha iyi nasıl yapılabileceğinin araştırılmasına ihtiyaç vardır. Bu makalenin amacı, sınıf rehberliği etkinliklerinin “eğitim-öğretim durumları” öğesinin yapılandırmacı yaklaşıma göre nasıl yapılabileceği üzerinde durmaktır. Ayrıca örnek bir sınıf rehberliği etkinliği verilmiştir.

Sınıf Rehberliği Öğrenme Yaşantıları

Sınıf rehberliği etkinlikleri, öğrenme yaşantılarının

düzenlenerek, gruplar halinde öğrencilere çeşitli yeterlikler kazandırmayı amaçlayan bir müdahaledir. Sınıf rehberliği bir Türkçe, matematik, fen bilgisi dersi gibi bilişsel bilgi içeriği fazla olan bir ders değildir. Sınıf rehberliği müdahalesi küçük, eğlenceli aktiviteler ile öğrencilere yaşamlarını kolaylaştıracak yeterlikler kazandırır. Sınıf atmosferi rahat ve güven verici olmalıdır. Çünkü sınıf rehberliğinin ana konusu öğrencilerin kendileridir. Öğrenciler güvenli buldukları ortamlarda kendilerini açarlar ve geliştirirler.

Yapılandırmacılık, bilginin öğrenci tarafından yapılandırılmasını ifade eder. Bilişsel yapılandırma Piaget’e göre özümleme, uyma ve dengelenme kavramları ile açıklanır. Buna göre birey karşılaştığı yeni durumu eski bilgi ve deneyimi yardımıyla özümlemeye çalışır. Birey eski bilgilerinin yeterli olmadığını fark ettiğinde yeni duruma uyum sağlar. Böylece yeni bir durumla karşılaştığında bozulan dengesi yeniden dengelenmiş olur (Arı, 2003; Aydın, 1999; Bacanlı, 2000; Dönmezer, 2004; Özden, 2003).

Öğrenenler doldurulmayı bekleyen boş kaplar değil, anlam arayan aktif organizmalardır. Bu nedenle öğrencinin gerçek durumlar karşısında ve problem çözerken kendi bilgisini aktif bir şekilde oluşturma ilkesine dayandığı, öğrenmenin aktif olduğu vurgulanır (Nazlı ve Üstünlüoğlu, 2002). Yapılandırmacı görüşe göre öğrenme, öğrencinin duyu organları aracılığıyla dış dünyadan algıladığı belirli bir nesne, olay, olgu ya da kavrama ilişkin zihninde kendi gerçeğini (bilgilerini) yapılandırması ya da en azından önceki deneyimlerine dayalı olarak gerçeği yorumlaması sürecidir (Duffy ve Jonassen, 1991).

Her öğrenci, doğduğu günden bu yana yaşadığı çeşitli bireysel ya da toplumsal deneyimlerinin izlerini taşıyan ve daha önceki öğrenme deneyimlerinden edinmiş olduğu anlamlı bilgileri içeren bir zihinsel yapıya sahiptir. Bu zihinsel yapıya uzun süreli bellek, bilişsel çerçeve ya da bilgi tabanı da denilmektedir. Öğrenme sırasında öğrenciler yeni karşılaştıkları ham bilgileri (information) varolan zihinsel yapılarıyla karşılaştırarak, yeni bilgiyi bu yapı içinde uygun bir yere yerleştirmeyi denirler. Eğer yeni bilgi önceden varolan yapıyla çelişmiyor ve öğrenci yeni bilgiyle önceki bilgiler arasında çeşitli ilişkiler oluşturabiliyorsa, bu yeni bilgi varolan zihinsel yapı içinde uygun bir yere eklenerek öğrencinin zihinsel yapısının bir parçası haline getirilir. Böylece, başlangıçta ilgisiz ve anlamsız görünen yani ham halde olan bilgi, önceden edinilmiş bilgilerle ilişkilendirilerek, özümserenek ya da içselleştirilmiş

olarak anlamlı bilgiye (knowledge) dönüştürülür. Ancak, yeni bilgi öğrencinin varolan zihinsel yapısıyla çelişiyor, ya da yeni ve eski bilgiler arasında bir uyumsuzluk oluşuyorsa, o zaman öğrenci yeni bilgi doğrultusunda zihinsel yapısında bazı değişiklikler yaparak, bu çatışma durumunu çözmeye çalışır. Her yeni öğrenme, öğrencinin zihinsel yapısını tekrar gözden geçirdiği, ona bir şeyler ekleyerek geliştirdiği ya da gerektiğinde değişiklik yaptığı içsel bir deneyimdir. Öğrenciler bu süreçlere hem fiziksel, hem de zihinsel yönden etkin olarak katılırlar. Tüm bunlar, yapıcı görüşün “bilgi yapılandırma” olarak adlandırıldığı etkinliklerdir (Deryakulu, 2001; Jonassen, 1990).

Yapılandırmacı yaklaşımda öğrenen, öğretme-öğrenme sürecinde etkin bir role sahiptir. Bu nedenle yapılandırmacı sınıf ortamı, bilginin aktarıldığı bir yer değil; öğrencinin etkin katılımının sağlandığı, sorgulama ve araştırmaların yapıldığı, problemin çözüldüğü bir yerdir. Sınıf içi etkinlikler, öğrencilere zengin öğrenme yaşantıları geçirmelerine olanak sağlayacak şekilde düzenlenmektedir (Demirel, 2000).

Yapılandırmacı öğretimde öğrenci kendi kavramlarını oluşturur, problemlere kendi çözüm yollarını geliştirir. Öğrenciler gerçek hayattaki bir insanın özel bir ortamda ne yapacağını düşünmeleri için teşvik edilir. Yapılandırmacı sınıflarda öğrencilere, önceki bilgiler üzerine yeni bilgileri yapılandırma ve yeni bilgilerin güvenilir deneyimlerden yararlanılarak nasıl yapılandırıldığını anlama fikrine dayanan bir ortam sunulur. Bu bir tür deneyimsel öğrenmedir (Özden, 2003).

Yapılandırmacı eğitim ortamlarında bireylerin çevreleriyle daha fazla etkileşimde bulunmalarına olanak sağlayan işbirliğine dayalı öğrenme ve probleme dayalı öğrenme gibi öğrenenleri aktif kılan öğrenme yaklaşımlarından yararlanılır. Böylece öğrenenlerin problem çözme yetenekleri ve yaratıcılıklarının gelişmesi beklenir. Bu süreçte öğretmen daha çok öğrenme ortamını düzenleme ve danışmanlık rollerini üstlenir. Bu yaklaşımda asıl olan, öğrenenin öğrenme sürecinde aktif olması ve öğrendiklerini var olan bilgileri ile yapılandırıp anlamlandırmasıdır (Şaşan, 2002). Yapılandırmacı yaklaşımın beş temel öğesini, sınıf rehberliği etkinlikleri öğrenme sürecine aktarırsak şunlar söylenebilir:

*Sınıf rehberliği etkinliklerinin içeriği öğrencinin kendisidir. Bu nedenle, öğrencilerin sınıf rehberliği etkinlikleri ile ilgili bir takım ön öğrenmelerinin/eski bilgilerinin harekete

geçmesi kaçınılmazdır. Öğrencinin kendisi ve çevresi ile ilgili benimsediği algıları, başkalarıyla kurduğu iletişimi tarzı, sorumluluk anlayışı, öğrenme ve ders çalışmaya ilişkin geliştirdiği bir alışkanlığı vb. gibi ön yaşantıları mevcuttur.

*İkinci öğede öğrencilere kendileri ve yaşamları ile ilgili yeni bilgiler sunulur. Yani sınıf rehberliği etkinlikleri ile öğrenciler, kendileri ve çevreleri hakkında bir çok şey öğrenirler. Öğrenciler bu etkinlikler yoluyla kendilerini tanıma, kendilerine değer verme, başkalarını tanıma, kişiler arası iletişim, etkili öğrenme, kariyer planlama, amaç belirleme, karar verme- problem çözme gibi bir çok beceri kazanırlar.

*Üçüncü öğede öğrenciler yeni bilgilere Piaget'in deyimi ile ya uyum sağlar ya da özümserler.

*Dördüncü öğede öğrenciler kazandıkları yeni bilgi ve becerileri sınıfta uygularlar.

*Beşinci ve en önemli öğede, kazanılan yeni bilgi ve beceriler yaşamda uygulamaya geçirilir.

Yapılandırmacı modele uygun olarak hazırlanan sınıf rehberliği etkinliklerinin eğitim durumları, bu beş öğeyi harekete geçirecek tarzda planlanmalıdır. Sınıf rehberliği öğrenme yaşantıları öğrencileri düşünmeye yönlendirmelidir. Öğrencilerin kendileri ve çevreleri hakkında farkındalık düzeyleri artırılmalıdır. Ayrıca sınıf rehberliği etkinlikleri öğrencinin seviyesine, kültürüne uygun olmalı ve onların ilgisini çekebilmelidir. Öğrenci, rehberlik etkinliğinde öğrendiklerinin, yaşamın çeşitli alanlarında işine yarayacağını düşünmelidir. Öğrencilerin sınıf rehberliği etkinliklerinde elde edecekleri öğrenme yaşantılarının daha yararlı, verimli olması için etkinliğin belirli bir düzende olması gerekir. Genellikle okulun bir ders saati sınıf rehberliği süresi olarak kabul edilir. Ülkemizde ilköğretim ve ortaöğretimde bir ders saati 40 dakikadır. Sınıf rehberliği etkinliklerinin bir saati üç ana bölüme ayrılabilir. Bunlar: Giriş aktiviteleri, geliştirme aktiviteleri ve sonuç aktiviteleri. Sınıf rehberliği etkinliklerinin eğitim-öğretim durumları öğesi, üç ana bölüm içinde tasarlanabilir.

Aşağıda ana hatları ile giriş, geliştirme ve sonuç bölümleri ile ilgili bilgi verilmiştir.

Giriş Aktiviteleri:

Sınıf rehberliği etkinliklerinin ilk 5-6 dakikası giriş aktivitelerine ayrılır. Bu bölümde psikolojik danışman/sınıf öğretmeni etkinliğin amacını açıklar: “Bugün sizlerle... konuyu ele alacağız”, “Bugün... konuda bilgi kazanacağız.” Daha sonra bu bilgilerin rehberlik etkinliğinde nasıl elde edileceği açıklanır. Diğer bir ifade ile psikolojik danışman/sınıf öğretmeni öğrencilere ne öğreneceklerini ve nasıl öğreneceklerini açıklar. Bu açıklama, öğrencinin zihninde o gün yapılacaklarla ilgili netlik kazanmasına ve öğrenmeye güdülenmelerine yardımcı olur. Güdülenmeyi artırmak için rehberlik etkinliğinin başında bir fıkra, öykü anlatılabilir ya da küçük bir film gösterilebilir. Giriş aktivitelerinde psikolojik danışman/sınıf öğretmeni aktif, öğrenciler pasiftir. Psikolojik danışman/sınıf öğretmeni anlatım, görsel sunum (demostrasyon) yöntemini kullanarak öğrencileri bilgilendirebilir.

Geliştirme Aktiviteleri:

Bu bölüm sınıf rehberliği etkinliğinin büyük bir kısmını oluşturur. Geliştirme aktivitelerine ilköğretim birinci kademede 15-20 dakika, ilköğretim ikinci kademede 20-25 dakika ve ortaöğretimde 25-30 dakika zaman ayrılabilir.

Geliştirme aktiviteleri öğrencilerin çeşitli bilgi, beceri ve yeterlikler kazandığı bölümdür. Öğrencilerin etkili ve kalıcı öğrenmelerini sağlayacak şekilde bir ortamın sağlanması oldukça önemlidir. Aktif katılım öğrenmelerin kalıcılığını artırır. Yapararak yaşayarak öğrenme, öğrenmelerin daha anlamlı olmasını ve kalıcı olmasını sağlar. Bu nedenle öğrenciler aktif, psikolojik danışman/sınıf öğretmeni pasif olmalıdır. Psikolojik danışman/sınıf öğretmeni öğrenmeyi kolaylaştıracak yönlendirmeci rolünü üstlenmelidir. Öğrenciler birbirleriyle etkileşime girerek, işbirliği yaparak aktif olarak öğrenme sürecine katılmalıdır. Öğrencilerin sınıfta küçük gruplar halinde çalışması, birbirleri ile etkileşime girmeleri daha yararlı olur. Psikolojik danışman/sınıf öğretmeni bilgiyi öğrencilere hazır olarak vermemeli, onların bu bilgilere ulaşmasına yardımcı olmalıdır. Ayrıca “Neden? Niçin? Nasıl?” gibi sorularla öğrencilerin bilgileri zihinlerinde yeniden yapılandırmalarına yardımcı olmalıdır: “Bu sonuca nasıl ulaştın?”, “Neden bu şekilde düşünüyorsun?”, “Elde ettiğin bu bilgiyi hangi kelime ile ifade edersin?” gibi.

Sonuç Aktiviteleri:

Sınıf rehberliği etkinliklerinin son 5-6 dakikası sonuç aktivitelerine ayrılır. Bu bölümde, etkinlikte öğrenilenler özetlenir. Bu özetlemede hem psikolojik danışman/sınıf öğretmeni hem de öğrenciler aktiftir. Etkinliğin sonunda öğrencilere küçük araştırma, inceleme, gözlem ödevleri verilir. Örneğin “Bugünkü rehberlik etkinliğimizde öğrendiğimiz ben-sen dili ifadelerini günlük yaşamda etrafınızdaki bireylerin nasıl kullandıklarını inceleyin. Düşüncelerinizi küçük bir kağıda yazarak haftaya bana getirin.”, “Bugün meslek seçiminde hangi faktörlerin dikkate alınması gerektiğini tartıştık. Etrafınızdaki çeşitli meslek grubuna sahip üç kişi ile konuşarak onların meslek seçimlerinde hangi kriterleri dikkate aldıklarını sorun. Sonra düşüncelerinizi küçük bir kağıda yazarak bana getirin” gibi. Bu küçük ödevlerin üç amacı vardır. Birincisi, sınıf rehberliği etkinliğinde öğrenilenleri tekrar ettirerek öğrenmenin kalıcılığını sağlamaktır. İkincisi, rehberlik etkinliğinde öğrenilenleri farklı mekanlarda gösterilmesini sağlamaktadır. Bu şekilde öğrenciler rehberlik etkinliğinde öğrendiklerinin yaşamın çeşitli alanlarında kullanılabileceğini daha iyi fark ederler. Üçüncüsü, psikolojik danışman/sınıf öğretmeni öğrencilere verdiği ödevleri inceleyerek sınıf rehberliği etkinliğinin amacına ulaşip ulaşmadığını kontrol edebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Gelişimsel rehberlik, yirmi birinci yüzyılın talep ettiği niteliklerle donatılmış bireyleri yetiştirmeyi hedeflemektedir. Bu yüzyılda başarılı bir insan varolan bilgiyi alan, ezberleyen, tekrar eden değil; bilgiyi arayan, yorumlayan, kendisini ve başkalarını tanıyan, özsaygısı gelişmiş, etkili iletişim kurabilen, ekip çalışmalarına katılabilen, yeni çözümler üreten, bilginin taşıyıcısı değil kullanıcı olabilen bireydir. Gelişimsel rehberlik bu hedefine ulaşabilmek için, tüm öğrenciye dönük çalışmalara önem vermektedir. Bu nedenle, sınıf rehberliği etkinlikleri gelişimsel rehberlik programlarının merkezi müdahalelerinden birisi haline gelmiştir.

Sınıf rehberliği etkinlikleri ile okuldaki tüm öğrencilere çeşitli bilgi, beceri ve yeterlikler kazandırılabilir. Bu nedenle, sınıf rehberliği yapılandırıcı öğretim modeline göre tasarlanarak öğrencilerin kısa zamanda bir çok bilgi, beceri ve yeterlikle desteklenmeleri sağlanabilir.

Sınıf rehberliği öğrenme yaşantılarının düzenlenmesinin üç önemli işlevi vardır. Birincisi, öğrencilerin daha çabuk öğrenmelerini sağlar. Piaget'e göre beynimiz düzenlenmiş bilgileri daha kolay ve çabuk belleğe depolar. İkincisi, sınıf rehberliği etkinliklerinde elde edilen öğrenme yaşantılarının kalıcılığını sağlar. Öğrencilerin sınıf etkinliklerine aktif katılmaları ve küçük ev ödevleri kalıcılığı artırır. Ayrıca, bu katılım ve ev ödevleri öğrencilerin kendilerine güvenlerini artırır, arkadaşları ile işbirliği yapma becerilerinin gelişmesinde yardımcı olur. Üçüncüsü, düzenli öğrenme yaşantıları öğrencilerde kısa zamanda somut, gözle görülür yeterlikler kazandırır. Bu somut yeterlikler ebeveynlerin, öğretmenlerin, yöneticilerin okul rehberlik hizmetlerine ve psikolojik danışmana güvenini artırabilir. Bu güven, psikolojik danışmanın geleneksel dışlanmış, izole edilmiş rolünden çıkmasına ve okul personeli ile işbirliği yapmasına yardımcı olur. Danışman-öğretmen-yönetici arasında işbirliğinin artmasına ve gelişimsel rehberlik ve psikolojik danışma programının daha etkili sunulmasına katkı sağlayabilir.

Sınıf rehberliği etkinlikleri müdahalesinin etkililiği için şu öneriler getirilebilir:

1.Sınıf rehberliği müdahalesinin önemi konusunda müdür, müdür yardımcıları, öğretmenler ve psikolojik danışmanlar bilgilendirilmelidir.

2.Ayrıca müdür, müdür yardımcıları, öğretmenler ve psikolojik danışmanlar hizmet içi eğitim ile, sınıf rehberliği etkinliklerinin nasıl planlanacağı, etkinliklerinin nasıl programlanacağı, nasıl uygulanacağı ve değerlendirileceği hakkında bilgilendirilmiştir.

3.Sınıf rehberliği etkinliklerinin "eğitim-öğretim durumları" öğesinin yeni yaklaşımlar ile etkililiği test edilmeli, gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

4.PDR programlarında, bir teorik ve bir uygulamalı "sınıf rehberliği etkinlikleri" dersi yerleştirilerek öğrencilerin hizmet öncesinde daha fazla bilgilenebilmelerine katkı sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

Akın, M. (2001).Lise öğrencilerinin madde kullanımının zararlarına ilişkin sağlık eğitim gereksinimleri. *Bağımlılık*, 1, 1, 8-13.

Arı, R. (2003). Gelişim ve Öğrenme. Konya: Atlas Kitabevi.

Aydın, A. (1999). Gelişim ve Öğrenme psikolojisi. Ankara:Anı Yayıncılık.

Bacanlı, H. (2000). Gelişim ve Öğrenme. 3. baskı, Ankara: Nobel Yay.

Batıgun, A.D.(1999).Duygudurum bozuklukları, şizofreni ve alkol/madde bağımlılığında intihar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 2, 4, 43-72.

Bilgin, M. (2003). Çocuk ve ergenlerde özkıyım nedenlerine yönelik metaanalitik bir çalışma. 7. Ulusal PDR Kongresi Bildiri Özetleri. Ankara: Cantekin Mat., s. 151.

Borders, D., ve Drury, S.M. (1992). Comprehensive school counseling programs:Are view for policymakers and practitioners. *Journal Of Counseling and Development*, 70, 487-499.

Cunningham, D. J. (1991). In defense of extremism. *Educational Technology*, 31 (9), 26-27.

Demirel, Ö. (2000a). Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme. 3. Baskı, Ankara: Pegem Yay.

Deryakulu, D. (2001). Yapıcı öğrenme. Sınıfta Demokrasi. Ankara: Eğitim Sen Yayınları.

Doğan, Y. (2001). Madde kullanımı ve bağımlılığı. *Aile ve Toplum Dergisi*. 86.

Dönmezer, İ. (2004). Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi. 5. Baskı, İzmir: E.Ü. Basımevi.

Duffy, T.M., ve Jonassen, D. H. (1991). Constructivism: New implications for instructional technology. *Educational Technology*, 31(5), 7-12.

Durmuş, E. ve Gürhan, U. (2003). Lise öğrencilerinin şiddet ve saldırganlık eğilimleri. 7. Ulusal PDR Kongresi Bildiri Özetleri. Ankara: Cantekin Mat., p.5.

Serap Nazlı

- Geller, E. R., ve Anderson, R.F. (1986). The effects of classroom guidance on children's success. *Journal of Counseling and Development*, 65, 78-81.
- Güngör, A. (1989). *Lise öğrencilerinin özsaygı düzeylerini etkileyen etmenler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gysbers, N. ve Henderson, P. (2000). *Developing and Managing Your School Guidance Program*. Alexandria, VA: ACA.
- Jonassen, D.H. (1990). Toward a constructivist view of instructional design. *Educational Technology*, 30(10), 32-34.
- Korkut, F. (2002). Lise öğrencilerinin problem çözme becerileri, *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2, 3, 177-184.
- Korkut, F. (2004). Okul temelli önleyici rehberlik ve psikolojik danışma. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Lee, R.S. (1993). Effects of classroom guidance on student achievement. *Elementary School Guidance and Counseling*, 27, 163-172.
- Myrick, R.D., ve Dixon, R.W. (1985). Changing student negative attitudes through group counseling. *The School Counselor*, 32, 325-330.
- Myrick, R. D., Merrill, H. ve Swanson, L. (1986). Changing student attitudes through classroom guidance. *The School Counselor*, March, 244.
- Nazlı, S. (2003). *Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Nazlı, S., ve Üstünlüoğlu, E. (2002). *Eğitimin psikolojik temelleri*. Y. Özden (Ed.), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. (s. 177-211). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Ogel, K., ve Tamar, D. (1997). Türkiye'de madde bağımlılığı. TUGIAD Raporu.
- Ogel, K. ve diğ. (2003). Türkiye'de ilköğretim ve ortaöğretim gençliği arasında esrar kullanım yaygınlığı. *Bağımlılık*, 4, 1, 15-19.
- Özden, Y. (2003). *Öğretme ve Öğrenme*. 2. Baskı, Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Pişkin, M. (2003). Okullarımızda yaygın bir sorun: Akran zorbalığı. 7. Ulusal PDR Kongresi Bildiri Özetleri. Ankara: Cantekin Mat., s. 125.
- Radikal Gazetesi. (2004). *Gençler depresyonda*.
- Ruben, A.M. (1989). Preventing school dropouts through classroom guidance. *Elementary School Guidance and Counseling*, 24, 1, 21-29.
- Teglasi, H. ve Rothman, L. (2001). Stories: A classroom based program to reduce aggressive behavior. *Journal of School Psychology*. 39, 1, 71-94.
- Verduyn, C.M., Lord, W., ve Forrest, G.C. (1990). Social skills training in schools: An evaluation study. *Journal of Adolescence*, 13, 1, 3-16.
- Windschitl, M. (1999). The challenges of sustaining a constructivist classroom culture. *Phi Delta Kappan*, 80 (10), 751-755.

EK: Örnek Sınıf Rehberliği Etkinliği

Gelişim Alanı: Kişisel-sosyal gelişim

Ünite No ve Adı: 2. Ünite: Kendini Tanıma ve Kabul Etme

Hedef: Ergenlik döneminin duygusal gelişim özelliklerini kavrayabilme

Süre: 40 dakika

Düzyey: 7. sınıf

Yöntem ve Teknik: İşbirliğine dayalı öğrenme, soru-cevap, tartışma.

Kaynak araç ve gereçler: Form A

ERGENLİKTE DUYGULAR

Giriş Aktiviteleri (Yaklaşık 5-6 dakika)

Psikolojik danışman/öğretmen, öğrencilerin ilgisini çekmek için bir küçük öykü ile başlar:

“Adamın biri yürüyüş yaparken ağaçta bir tırtır kozası görür. Merakla kozaya bakar. Kozada küçük bir delik açılmıştır. Tırtırın kozadan çıkmak üzere olduğunu anlar. Adam bir hafta boyunca kozaya bakar ve kozadaki deliğin gittikçe büyüdüğünü görür. Bir gün dayanamayarak kozadaki deliği büyütür ve kelebeğin dışarıya çıkmasına yardım eder. Kozadan çok güzel bir kelebek çıkar. Ancak kelebek uçamaz çünkü henüz yeterince kanatları güçlenmemiş. Kanatların güçlenmesi için de kelebeğin küçük kozada biraz daha kalması ve kozayı kırmak için kendisinin zorlaması ve bu zorlama ile kanatlarının güçlenmesi gerekiyormuş.”

Öyküden sonra psikolojik danışman/öğretmen, bugünkü rehberlik etkinliğinin amacını ve öğrencilerden neler beklediğini açıklar: “Evet, sizlerde tıpkı kozadaki tırtır gibi çocukluktan çıkıp yetişkinlik dönemine gireceksiniz. Biz bu mucizevi değişim dönemine ergenlik dönemi adını veriyoruz. Ergenlik bazen zor geçebilir. Ebeveynleriniz ve öğretmenleriniz size yardımcı olurlar. Bu dönemin özelliklerini ne kadar iyi bilerseniz problemler o kadar azalır. Bugün sizlerle ergenlik döneminin duygusal özelliklerini inceleyeceğiz... Etkinliğimizde, sizlerden ergenlik döneminin duygusal özelliklerini sıralamanızı bekliyorum. 3-4 kişilik gruplara ayrılacaksınız. Bu gruplarda birbirinizle etkileşime girerek, işbirliği yaparak bana “Ergenlikte Genel Duygular” başlıklı bir doküman hazırlamanızı bekliyorum.”

Geliştirme aktiviteleri: (Yaklaşık 20-25 dakika)

Psikolojik danışman/öğretmen sınıfı 3-4 kişilik küçük gruplara ayırır ve her gruba Form A dağıtır: “Şimdi Form A’yı dikkatlice okuyun. Orada ergenlerin neler hissettiğini kendi aranızda tartışın ve ilgili yere kaydedin. Sonra geçtiğimiz bir hafta boyunca kendi yaşamış olduğunuz duyguları tartışın. Tüm bunları birleştirerek Form A’nın arka sayfasına “Ergenlikte Genel Duygular” başlıklı bir doküman hazırlayın. Bunun için toplam 15 dakikanız var.” Bu esnada psikolojik danışman/öğretmen gruplar arasında dolaşarak çalışmalarını yönlendirir. Gerekli görürse kısa sorularla öğrencileri düşünmeye sevk eder.

15 dakika sonunda psikolojik danışman/öğretmen sürenin tamamlandığını belirtir. Her gruba söz hakkı vererek hazırladıkları dokümanı paylaşımlarını ister. Her grubun paylaşımına diğer öğrencilerin katkılarını/görüşlerini alır. Bunun için psikolojik danışman/öğretmen 10 dakikalık bir süre ayırır.

Sonuç Aktiviteleri: (5-6 dakika)

Psikolojik danışman/öğretmen etkinliği özetler: “Burada yapmış olduğunuz çalışmalardan ergenlikte zaman zaman yalnız kalma isteği, sıklıkla içe kapanıklık, kararsızlık, huzursuzluk, çabuk heyecanlanma, duygularda tutarsızlık, öfke gibi olumsuz duyguların yaşandığını anlıyoruz. Bunlar ergenlik döneminde her ergenin yaşayabileceği normal duygulardır. Bunun nedeni hızlı büyümeniz ve hormonların aşırı salgılanmasıdır. Bu normal duygular için endişelenmenize gerek yok. Çünkü ergenlik dönemi bitiminde azalır.” Daha sonra danışman/öğretmen grupların oluşturduğu dokümanları toplar ve sınıfta uygun bir yere asar. Söz almak isteyen öğrencilere konuşma fırsatı verir. Son olarak öğrencilere küçük bir araştırma ödevi verir: “Sınıfa astığımız bilgileri bir hafta boyunca inceleyin. Bugün akşam yemeğinde ebeveynlerinizle burada öğrendiklerinizi paylaşın. Onlardan sizde gözlemledikleri duygusal özellikleri anlatmalarını isteyin. Daha sonra bugünkü dersimizde öğrendiklerinizi, ebeveynlerinizden aldığınız bilgileri ve kendi görüşlerinizi bir rapor haline getirin. Haftaya raporlarınızı bekliyorum.”

FORM A

Ayşe'nin günlüğünden (14 yaşında):

"Hep boşluk! Havada yürüyorum. Duymuyorum, düşünmüyorum, düşünmek istemiyorum. Uyumak istiyorum. Her şeyi unutmak istiyorum. Her şeye yeniden başlamak istiyorum. Korkuyorum. Ne istediğimi tam olarak bilmiyorum. Şu yazdıklarımın hepside saçmalık belki, bilmiyorum. Gülemiyorum."

Sizce Ayşe neler hissediyor?

.....
.....

Gül'ün arkadaşına yolladığı e-mail (13 yaşında):

"Kafam bomboş. Boş bakıyor, boş dinliyorum. Hiçbir şeyden zevk almıyorum! Kötüyüm. Kronik hastalar gibiyim. Sürekli ağlamak istiyorum. Bomboşum. Sanki şu anları yaşamıyorum. Hiç tanımadığım bir yerde, huzur içinde yaşamak istiyorum.

Sizce Gül'ün duyguları neler?

.....
.....

Ömer öğretmeni ile şunları konuşur (15 yaşında):

"Bende garip bir şeyler oluyor. Saatlerce aynada kendimi seyrediyorum. Çok çirkinim. Üzüntümden odama kapanıyorum. Kimseyle konuşmak istemiyorum. Herkes sivilcelerimle alay edecek! Çok iğrenç görünüyorum. Sadece bedenim değil, içimden geçenlerde de gariplikler var. Her şeye çok çabuk öfkeleniyorum. Etrafımdakileri haksız yere kırıyorum. Ben günahkar biriyim."

Sizce Ömer neler hissediyor?

.....
.....

Mehmet arkadaşı ile şöyle sohbet eder (14 yaşında):

"Dün yine ebeveynlerimle kavga ettim. Her şeye karışıyorlar. Yediklerime, giyindiklerime, arkadaşlarıma vb. Onların doğru söylediklerini biliyorum, beni seviyorlar. Ama eskisi gibi onların söylediklerini dinlemek istemiyorum. Onlardan kurtulmak istiyorum. Zaten canım her şeye sıkılıyor, öfkeleniyorum. Kız arkadaşım da kavga ettim. Onu seviyor muyum bilmiyorum. Bazen ondan ayrılmak istiyorum, bazen onsuz yaşayamayacağımı düşünüyorum. Her şeyde çok kararsızım, bu da beni kötü yapıyor?"

Sizce Mehmet neler hissediyor?

.....
.....

SUMMARY

ORGANIZATION OF CLASSROOM GUIDANCE LEARNING EXPERIENCES

Serap Nazlı*

One-to-one study with the students either in the classroom or in larger groups was intensified by comprehensive programs. Intervention of classroom guidance is more advantageous in supporting the life career development. Planned and programmed activities have been prepared especially through integrating classroom guidance and thus the students acquire many skills. However, when literature of both our country and other countries is examined, we see limited information on classroom guidance learning experiences. Classroom experiences need to be organized in an effective way in order to get the required product of learning in the students within a short period of time. This article aims to suggest counselors and teachers a proposal related to the classroom guidance learning experiences.

Classroom Guidance Learning Experiences

Classroom guidance is an intervention that helps the students acquires various competencies by organizing their learning experiences. Classroom guidance is not a lesson that has excessive cognitive information content such as English, Math or Science. Classroom guidance intervention, by the help of small entertaining activities, gives students competencies that facilitate their lives. Classroom must have a relaxing and safe atmosphere. The main subject of classroom guidance is the student himself. Students open and develop themselves in an environment they find safe.

It is advised to use the teachings of constructionist theory in organizing classroom guidance learning experiences, because of the constructionist teaching process is organized in accordance with the students' interests, needs and requirements. Students' comments on various events/cases they may encounter in life, their problem-solving and adaptation skills are important rather than merely transfer of information.

The student creates his / her own concepts and develops his / her own solution methods to solve problems in constructionist teaching. Students are encouraged to think on what to do in special cases in real life. The students are given a situation based on construction of new information upon former information and understanding how new information is constructed upon reliable experiences.

Students actively take part in learning activities in constructionism. Classroom activities are organized so as to enable the students have rich learning experiences and make a small analysis of the various cases they may encounter in life (Jonassen, 1990, Cunningham, 1991, Duffy and Jonassen, 1991, Windschitl, 1999, Demirel, 2000).

A course towards the whole to the part (deduction) is taken as a principle in constructionist learning. Therefore, students are assigned a task that requires them first to solve holistic and complex problems. At the same time, students discover the basic skills essential to solve the problem at this process through guidance of the teacher. A sound learning task does not require the students to memorize tons of information; on the contrary it requires them to solve various problems in complex and multi-faceted cases that one may encounter in real life. For this reason, it is important to relate the learning experience with the experiences of students.

One classroom guidance lesson that I will propose is divided into three main stages. These are: Introductory activities, developmental activities and concluding activities.

Introductory Activities:

First 5-6 minutes of the classroom guidance lesson is used for introductory activities. At this stage, counselor announces the aim of the lesson: "Today we will deal with the following subject...."; "Today we will learn about..." Then he

*Yrd. Doç. Dr. Serap NAZLI - BAÜ Necatibey Eğitim Fak.
e-mail: serapnazli@yahoo.com

Serap Nazlı

/ she explain what and how they will learn these in the lesson. This explanation helps the student to clarify his / her opinions about what to do that day. A funny story, short story or CD display may be used during introduction stage to increase motivation. Counselor is active while the students are passive at the introduction stage activities. Counselor may inform the students by using narration and demonstration methods.

Developmental Activities:

This stage constitutes a major part of guidance lesson. Developmental activities may take 15-20 minutes at primary school, 20-25 minutes at secondary high school, and 25-30 minutes at high school.

Students acquire various knowledge and skills during developmental activities. Therefore students must be active and counselor must be passive. Counselor must act as an orientating person that facilitates learning activity. Students must interact with each other, cooperate and participate in the active learning process. It is suggested the students in the classroom to study in small groups. A guidance activity must be carried out at this stage and the counselor must perform only one activity at a time. More than one activity lacks the required time for learning and causes the learning process to stop.

Counselor must not present ready information to the students but assist them to look for that information. He / she must help them to re-structure the information in their minds by asking them questions like What For? Why? And How?: “How did you conclude this way?”, “Why do you think so?”, “With which word do you express this information you gathered?”.

Concluding Activities:

Last 5-8 minutes of the guidance lesson is used for concluding activities. At this stage what has been learned is summarized. Both the counselor and the students are active during this summary. Students are assigned with a small research, investigation or observation homework by the end of the class. These small assignments have three objectives. First objective is to provide a long-lasting learning by making the students repeat what they have learnt at the lesson. Second one is to demonstrate what was learnt in various areas. Thus students notice that they can use the things they have learnt during guidance lesson in various fields of life. Thirdly, counselor can control whether

the lesson has achieved its objective or not by going through the assignments he / she gave his / her students. At the end of the lesson, counselor may assign them with additional homework such as “Discuss the things you have learnt with your parents tonight at dinner”, “Observe the people around you in terms of the communication skills you learnt have today. Make a list of their communication difficulties and prepare a report”.

Today many societies make use of educational systems in preparing the youth towards life. Comprehensive guidance and counseling programs have an important role in assisting life career development of students. Therefore assistance of classroom guidance intervention is essential to make the students acquire permanent competencies within a short period of time.